

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 12 korona.
Fél évre . . . . . 6 „
Negyed évre . . . . . 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1 e földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György könyvtelő kezeihez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

TELEFON 644.

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s gummiárú gyári raktára.

Elegáns párisi kalapok

GOLDMARK

Szt.-Anna 3. sz. a. üzletében szerezhetők be.

Kérem a kirakatot megtekinteni, hol a legújabb divatu női kalapok láthatók.

Dr. SZTANKAY ABA

gyógyszerész készítményei nem értéktelen háziszerek, de tudományos alapon épült komoly gyógyszerek.

DEBRECZEN, Attila-tér.

Honthin tablettá bélhurut s hasmenés ellen világhírű s elfogadott gyógyszer, 1 doboz K 1:20

Eulaxans tablettá a legjobb és legkellemesebb székrekedés elleni gyógyszer 1 tubus K 1:20.

KAPHATÓ A „N Á D O R“ GYÓGYSZERTÁRBAN.

DONOGAN ÉS SOMOSSY

DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK!! ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS!!

FIGYELEM!

F LANTOS
CSIPKEÁRUHÁZÁBAN
SAS-U. 4.

Tiszta selyem harisnya minden színben párja . . . 3 korona 50 fillér.

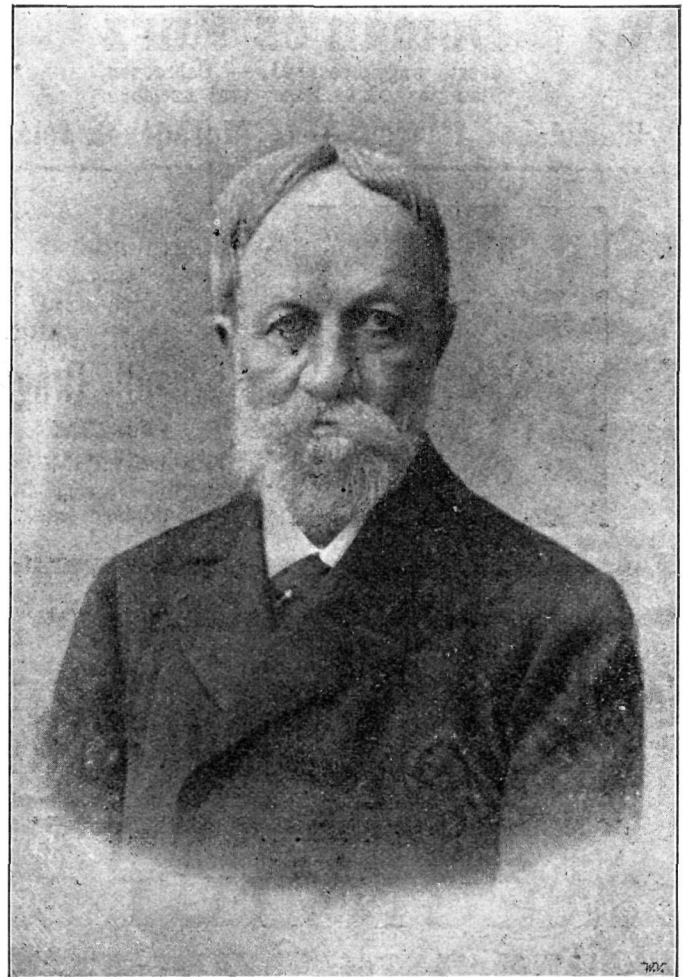
VALÓDI édes, nemes szegedi paprika különlegességek

óriási raktára

Lindenfeld J. Jenő

fűszer- és gyarmatarú nagykereskedésében
Pénzügyi palota. Telefon 79. szám.

Hirdessen a Debreczeni Szemlében!

JÓKAI MÓR

a magyar írófejedelem, akinek most 80 esztendeje: az 1834-iki Regélőben jelent meg először nyomtatásban a neve első verse alatt (Rimes rébusz), Jókai akkor 9 éves volt.

HALMÁGYI SÁMUEL

női divat nagyáruháza DEBRECEN, PIAC-U. 32.

Alapított 1893. évben. 000 Telefonszám 632.

Értesíti a nagyérdemű hölgyközönséget, miszerint tavaszi újdonságai: felöltők, kosztümök, bluzok és aljakban már megérkeztek. 0000 Ugyszintén

Oriási választék francia ruhák és pongyolákban. 0000 Costümök mérték utáni vállalata.

Szolid olcsó árak. 000 Előzékeny kiszolgálás.

Nagyobb vételek folytán legújabb divatu ~
gyapju szöveteket

férfi ruhára és legfinomabb női costüm szöveteket mesés olcsó árekből ajánlja

Domán és Kurz

posztó nagykereskedő. — Debreczen, Piac-utca 49. sz. Főpostával szemben.

Maradékok féláron. ++++ Maradékok féláron.

Gyógyárúk, vegyszerek, gummiárúk, kötszerek, gazdasági és állatgyógyászati cikkek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
»» különlegességek. ««

Nem fáj a feje másnap ha

Little pezsgőt iszik

MEGNYILT A
„NAGY“ PENSIO
PIAC-UTCA 59. (Steinfeld-palota.)

Érdeklődőket szívesen lát, valamint bővebb felvilágosítást ad a

Teljesen új, minden kényelemmel ellátott modern uri otthon, bentlakók és átutazók részére. ===

EBÉD-ÉS VACSORA ELŐFIZETÉSEK. Ebéd 12—2-ig.
Vacsora fél 8—9 óráig. TELEFON 11—64. szám.

„Nagy“ Pensió.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-állomány nyolcmillió korona.

Érdeklődéségekben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletgái: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztéses és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. Saját árutraktár, Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kábeli takarékpénztár r.-t., Návodvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyü, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

Dr. Szöllös Dezső

ügyvéd irodáját **Piac-utca 59. sz. alá** (Steinfeld-házba) helyezte át.

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

Jegyzetek a hétről.

Borongós kedélyhangulatok közt íródnak e sorok. A héten még is csak ránk köszöntöttek a májusi esőzések. Hull a szapora eső a nyakunkba, az alig megkezdett nagyerdei sétáknak vége s a Hungária, meg a Gambrinus utcai asztalai is csuromvizesek.

Az emberi kedélyre pedig nagy befolyással van az időjárás s emocióink lehangoltságát a legtöbben alig tudjuk leplezni.

Pedig ujjongó örömkialtásokba kellene kitörnünk, hálás szemekkel tekinthetnénk az elszürkült égboltozatra. Mert ennek az esőnek minden csöppje aranyat ér, mert a mai gazdasági válságot csak egy kitünő termés mentheti meg. Mert Magyarországon a bankok már nem segítenek s hiába dobja a külföldi pénzt a magyar pénzpiacra a francia, a német, az angol, igazi gazdasági enyhülést csak az áldott magyar rögöktől várhatunk, amelyek busásan sokszorozzák meg az elvetett magot.

Sokan keserves könnyeket hullajtának és átkozzák Verzár Kálmánt, a debreczeni pénzpiac koronázatlan, despota fejedelmét, amiért a kis pénzintézetek torkát fojtogatja. Azt mondják, a kisipar és kereskedelem lélegzetvételét is veszélyezteti vasmarkáival.

Pedig épen itt volt az ideje, hogy ezek a kis pénzintézetek eltűnjenek s pünkösti királyságuknak a 17 tételes költség számlákkal együtt vége szakadjon. Tessék elhinni, csinált-virág, selyem-rongy volt a termésük akkor is, mikor virágzásban voltak s úgy pofozták a kétszerkettőt, mint a városligeti jasszok a pofozó-automatákat.

Egészséges állapot csak a kétszerkettő helyes számításából fog kisarjadni, a jó magyar földből, amelyre csak hadd hulljon a jó májusi eső... És hadd mossa el a fehér cipellőket s hadd tegye tönkre a virágos tavaszi hangulatokat.

A fagyos szentek is elvonultak a fejeink felől minden nagyobb veszedelmek nélkül... Sőt a multkori fagyás vészmadarainak a rikoltozása is elhalkult. Kiderült, hogy semmi nagyobb veszedelmek nem történtek... Mindössze annyi az igaz, hogy voltak fagyások, amelyek megtizedelték a szőlőt és gyümölcsöt, de figyelemreméltóbb veszedelem — hála Istennek — nagyon ritka helyen fordult elő s az általános gyümölcs és termésviszonyokra ezeknek aligha lesz lényegesebb befolyásuk...

De hát úgy megszoktuk már a sirást, hogy el sem tudunk nélküle lenni.

Ami a sirást illeti, nem nagyon erőltette meg a közönség magát a szintársulattól való bucsujánál sem.

Mindössze egyik helyi újság belletrisztája siratja őket, mint akiknek sok kemény kritikát kellett kiállaniok.

Hát talán még sem olyan indokolt ez a belletrisztikus ellágyulás. Hiszen a Borbély Liliknek, Halassy Mariskának egyáltalán nem volt okuk panaszkodni sem a közönségre, sem a helyi kritikusra. Sőt...

Egyébként mi is jobban szeretnénk váci püspök lenni, még sem rezignálunk, hanem folytatjuk a magunk sok bajoktól terhes robotos munkáját.

A közönséget nem lehet félrevezetni s a közönséghez az igazi művész megtudja találni a szeretet és megbecsülés útjait. És az igazi tehetség érvényesül is elébb vagy utóbb.

És igazán kíváncsiak vagyunk, hogy azok a Debreczenben és az itteni színházi kritikusoktól sokat szenvedett színészek, akiknek 90 százalékát — igen helyesen — nem lesz többet alkalmunk kifogásolni sem a közönségnek, sem a hivatásos bírálóknak, vajjon a Nemzeti

Színháznál, Vigszínháznál, M. királyi Operánál, Népeoperánál stb. megtalálják-e színész talentumuk helyes elbírálását.

Mert ha igazán olyan nagy tehetségek, akkor ott bizonyára érvényesülni fognak s kárpótlást szereznek a debreczeni „nem szeretem“ napokért. És mi nagyon örülnénk ennek s bünbánóan vernénk a mellünket, a „Mea culpa“-k nagy sokaságával vernénk ki a mellkasunkon a Rákóczi-indulót.

De hát az hisszük, erre nem lesz se nekünk alkalmunk, se az illető cikkelyező urnak. Mert azokból a sokat kifogásolt színész urakból, színésznő nagyságából épen úgy igen nehezen lesznek egykor elismert nagy művészek, mint mi belőlünk váci püspök.

Ami — és ebben igaza van a kesergő belletrista urnak — elég nagy baj.

Spectátor.

Széljegyzetek.

A Debreczeni Szemle számára írta Dr. Liszt Nándor.

„Kopó kopóval, agár agárral“ — modja egy igaz közmondás — vagyis ne keressük az anyagi és társadalmi tekintetben jóval felettünk állók barátságát, ne majmoljuk azok szokásait, ellenben igyekezzünk igényeinket, életszükségletünket a mi anyagi erőink és társadalmi helyzetünkhöz illő határok közé szorítani. Az előbbi esetben legtöbbször kicsinyítő lenézés, guny, sőt anyagi bukás, az utóbbiban önállóság és megelégedés jöleső érzése lesz megtartóztatásunk biztos jutalma.

A *spiritizmus* korunk egyik legnagyobb hóhortja, beteges agyrendszer kóros megnyilvánulása, e véleményem még azon sajnálatos tények sem enyhíthetik, hogy a spiritiszták társaságában gyakran látjuk a művelt társadalom egyes jelentős alakjait, kiket fokozott percipiáló képességek vagy kóros zsenialitásuk üzött a szellemidézők zavart idegzetű táborába. Ha valahol, úgy itt áll meg a közmondás, hogy „egy bolond százat csinál“. Hangsúlyozom, hogy egy tanult, fegyelmezett, tiszta elme magát a spiritizmus szédelgéseinek és butaságainak jármába nem hajthatja, nem csupán azért, mert a spiritizmus maga nagyon is „beleütközik a megállapodott világfelfogásba“, hanem különösen azért, mert a pozitív természettudományi álláspontok minden reális igazságaival homlokégyenest ellenkezik a fenti tévtan minden hamis érzéki felfogásokon alapuló megnyilvánulása.

A *következetesség* erény, de nem mindenkor az; ha jól megokolt, másokra és magunkra hasznos dolgokban, vagy a helyzeteknek, körülményeknek és a kor-szellemnek legmegfelelőbb elveink fenntartásában vagyunk következetesek, ez logikus dolog, de mindenben és mindenkor csupán azért ragaszkodni nézeteinkhez, mert azokat, mint saját ideáinkat esalhatatlanoknak tartjuk, ez már inlogikus, irracionális. Bismark mondotta, hogy „csak az ökrök következetesek, mert mindig szénát esznek“, de ez sem mindég van így, mert néha répát és korpát is. Azért ne resteljük változtatni álláspontunkat, ha annak helytelenségéről és tarthatatlanságáról meggyőztünk. „Sapientia est mutare consilium“, a bölcs is változtatja nézeteit, sőt talán leginkább ez változtatja.

Édes hazánkban a címek, rangok, rendjelek és egyéb külső hiúságok tultengő hazájában különösen

szépen tudunk *temetni*; nagyjaink temetése az ezzel járó fényes, drága pompa ország-világ előtt hires, gyászoljuk testtel-lelékkel még azokat is, kiket éhen hagyunk veszni, a koszoruk csakugy ömlenek, a gyászbeszédék ugy folynak, mint egy áradó hatalmas folyó, az elhalt emléket százezreket érő bronzba öntjük — és azután — azután szépen elfelejtjük őket. Madách, Bajza, Vajda János, Reviczky stb. nagy íróinknak talán csak nevét tudja még az u. n. művelt, intelligens társadalom egy része, nagy tudósainknak, orvosainknak a legtöbbször neve is feledésbe merül egy-két évtized múltán. Lánglelkű Petőfink kultusza is valószínűleg csak azért hosszabb életű amazokénál, mert Petőfi Sándort nem tudtuk eltemetni, az ő szerencséje e tekintetben is nagyobb volt, mint a többié.

*

Ben Akiba elesévelt böles mondása, hogy semmi sem új a nap alatt, talán az orvostudomány körében bizonyosodik be leggyakrabban, amit ma új dolognak tartunk, vagy gondolunk, a legtöbbször nem új, mert visszafelé kutatva, nagyon soknak megtaláljuk nyomait a régi foliánsok között s akárhányszor be kell ismerünk, hogy vissza-visszatér az orvosi tudás a régi nevetésesnek hitt s együgyűnek látszott tudatlansághoz.

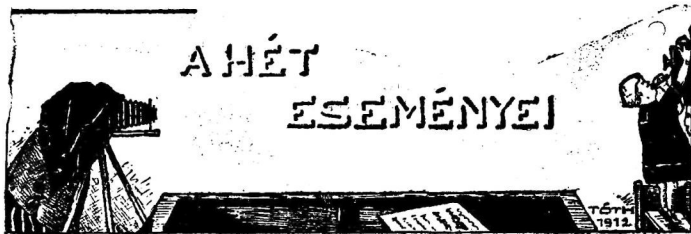
ERZSIKÉNEK.

A Debreczeni Szemle számára írta Révay Károly.

*Miért nem jöttél akkor a világra,
Mikor szívemnek dusan nyílt virága?
S nem lepte még be tüske és bozót?
Miért nem jöttél, mikor még a lelkem
Ki nem merült, a hosszú küzdelemben,
És minden perc egy új reményt hozott?*

*Lásd, édesem, ha akkor jöttél volna,
Az öreg lantos most már nem dalolna
Gyermekmeséket, fakó hagyományt!
De zengne himnuszt védő anygálának,
Ki támasza vón' egy kidülő jának,
És áldana egy viruló leányt!*

*Óh, így is áldlak szívem kis paránya!
Kezemet összekulcsolom imára,
És esdve kérem a magas eget:
Hogy majd, ha egykor néma léssen ajkam,
S korhadt fejjének lesz árnyéka rajtam, —
Ne hagyja el az én kis Erzsiket!*

(?) **Élő vértanuk.** Nálunk Magyarországon ahhoz, hogy valaki nagy hadvezér, író, kiváló államférfi legyen, csak mérsékelt módon kell megszületni. Fontosabbik dolog, hogy meghaljon. Akkor kap elismerő nekrológot, disz-sírhelyet s 120 sort is a Pallas lexikonban. Szegény zsenialis Csath Sándorunkat még az ügyvédkamarai ügyészségből is ki akarták buktatni ezelőtt egy félesztendővel, most már szobrot fognak neki emelni. Neki is, meg vértanu halállal elhalt kollégáinak is. Mert minden vértanu becses előttünk, aki meghalt és akiről holt

bizonyos, hogy nem csinált nekünk konkurenciát a levegő szívásban. És gyűlnek a *tízezrek* a hármasszoborra. . . . Csak arról a két vértanuról nem beszél senki, akiknek a halhatatlanság tekintetéből csak olyan *pech*-jük volt, hogy csak félholtan huzták ki őket a romok közül s csupán 6 hétig lebegtek élet-halál közt a helybeli közkórház szalmazsákjain. *Dávid* Miklós ügyvédi irnokról és *Kriskó* Mihály segéd-lelkészről van szó, akiket erős szervezetük, egy kicsit a szerencsájuk és némi-nemü orvosi tudomány visszahurcoltak az életre. Most már ki is jöttek a kórházból, de persze még sok idő kell ahhoz, hogy teljesen felépüljenek. Hát ő velük nem törődik senki, az ő javukra nem gyűjtenek és bizony mondom senkinek sem jut eszébe, hogy vértanuknak tekintse őket, épen ugy, mint a három halalos áldozatot, akitől csak épen annyiban különböznek, hogy ha félig betegen is, de élni merészkednek. Gorkij, a nagy orosz író azt mondja, hogy *az élőket szeressük, ne a holtakat*. Mi ezt nem állítjuk ilyen határozottsággal, mi csak azt mondjuk, a halottak mellett szeressük az élőket is s igyekezzünk azon, hogy az utóbbiak teljesen egészségesek legyenek. A gyűjtött 10.000-rekből juttassanak illetékesek ennek a két élő vértanunak is. Hiszen szomorú tanujok voltak a merényletnek, a szép, piros, egészséges vérök is hullott. Vért, egészséget áldoztak ők is, amelyeket vissza kell szerezniök. A mi szállóigénk az, hogy adakozzunk az élő vértanuknak!

*

(?) **Együtt a halálba!** A közös elhatározással elkövetett öngyilkosságokra ugyancsak rálicitált a héten az a nánási legény, aki egyszerre két leánzóval, tehát hármassban akart átkoresolyázni a másvilágra. Egyszerű parasztleány volt az illető, de a leánzókkal együtt bizonyára sokat olvasták a krajcáros lapokat s kívánczított a lelkük a szenzáció-primadonnáskodásra. Hát a hármass tragédia csupán a leánzó halálával végződött. Egyébként pedig inkább tragikomikusnak tetszik előttünk az egész dolog. Nem szeretünk prejudikálni a magyar büntető bíróságoknak, amelyeknek nélkülünk is van magukhoz való eszük. Hanem az életben maradt Don Jánosnak és az ugyancsak könnyű szerrel megmenekült második számú ideálnak mi a bíróságok helyében ugyancsak elhuznánk a nótáját, a szigorú ítéletet pedig a legszélesebb körben hoznánk az összes lapokban nyilvánosságra. Mert mégis csak borzadalmas az a lelkiaberráció, amely igazán járványosan kezd pusztítani. Egyes Don Jánosok, — ha így haladunk, — egész háremeket fognak elpusztítani. Elrettentő példát kell végre nyújtani a bíróságoknak ezen a téren és pedig karöltve az újságokkal, amelyek bünt követnek el, ha hosszadalmasan pertraktálják és ezzel ugyszólván gloriifikálják az e fajta hülye se füle, se farka tragédiákat.

*

(—) **A gyermeknapok** is lezajlottak, ez alkalommal a buzavirág jegyében. Debreczenben nem látszott meg a gazdasági válság s egy-egy dallamoshangu nőcske, a maga rimázkodást mimelő tekintetével szépecskén kikutyorálta az elhagyott gyermekek számára a piculákat. Szépen, szolidul ment a dolog. Már t. i. akinek nem volt hajlandósága a kabátját is odaadni az elhagyott gyermekek számára, annak csak a pénzét szedték el a gyöngéd női ujjacsákák. Egyik-másik gavallér azonban a második nap alkonyán már maga is elhagyott gyermeknek érezte magát. Pumpolásról egyébként szó sem lehetett annál, aki nem mozdult ki az utcára. Ami pedig az elhagyott gyermekeket illeti, azoknál boldogabb lényeket el sem lehet képzelni ezen a napon. Asszony-, leány-mosoly, virág, udvarias szavak nekik szóltak e két napon, melyeken ama elhagyott

gyermek *okozói* (intrikus tekintetű gólyamadarak: mondjuk a gyöngébbek kedvéért), igazán nem érezhetek lelkifurdalást, sőt valósággal kedvet kaptak arra, hogy az elhagyott gyermekek számát szaporíttassák...

(I) **Tibor Ernőnek**, ennek a zseniális magyar piktornak várokozásokon felül nagy sikere volt Debreczenben. Nemcsak erkölcsi értelemben véve a dolgokat, de anyagilag is. A tárlat egyik nagyméretű, igen értékes képe is vásárlóra akadt *Forray Ernő* személyében, maga ez az egyetlen művásárlás is biztosította az anyagi sikert, de emellett többen vásároltak kisebb méretű vásznakat, így maga a városi tanács is muzeumi képtárlat részére. De hol vannak, — kérjük a többi u. n. erkölcsi testületek?! Igazi műbeccsel bíró képekről lévén szó, szeretnénk, ha a Kaszinó, Csarnok stb. testületek neveit is ott olvasnánk a vásárlók közt. Hiszen a régi klasszikusok mellett Tibor méltán képviseli a modern művészi pikurát a maga értékes alkotásaival. A képtárlat 50 fillér belépődíj mellett még ma és holnap vasárnap tekinthető meg.

— **A munkapárti kör** a héten a Gambrinusban tartotta első összejövetelét. Hát mi, akik nem politizálunk egyszerű tényként állapíthatjuk meg, hogy dacára a három helyiségnek, — mely zsufolásig megtelt, — legalább 60 ember nem juthatott helyhez és vacsorához. Ezt nem titkolták még az ellenzéki tagok sem. Amely körülmény erősen rácafol az ellenzéki vezérferfiak ama lépten-nyomon hangoztatott állítására, hogy a munkapárt nem népszerű Debreczenben. Hát a fészkes fülemile tud elmenni ennek a cudar politikának az ő tekervényes utjain!

(S) **A modern Debreczen** fejlődésének számos tanujelét tapasztalhatjuk nap-nap után. Ime a héten megnyílt az első debreczeni *penzió* is. Egyelőre és nagyon helyesen csak három két ágyas és három egy ágyas szobával, de igazi nagyvárosi keretek közt. Volt alkalmunk megtekinteni a penzió berendezését, mely a maga palisander butoraival, szőnyegjeivel s egész felszerelésével egy új korszak tükörcsüvegét nyújtja. A lakályos szobák teljes ellátással az utolsó leszakadt gomb felvarrásáig olyan olcsók, hogy szinte *reklám-árnak* tekinthetők csupán. A közös ebédlőterem, hall páratlanul áll a maga előkelő milhőjével városunkban. Ime egyre jobban közeledünk a nagyváros felé, a bronz veretű kandallók mellett eszünkbe jutnak a debreczeni boglyakemencék. Egy felszárad ékelődött csupán a bubos kemencék s nyitottan lobogó kandallók közzé s milyen változást hozott a folyton, szinte rohamlépésekkel haladó, egykor nagyfalu s ma már egyetemi város történetében. Mi, akik még emlékezünk a Timár-utcai büzös árkokra, az egyik kiváló írónk szerint „nádrág nélkül hordott szenyas lábvalók fővárosára“ — örömmel üdvözljük eme új intézményünket ott a Piac-utca 59. szám alatt. És megvagyunk győződve arról, hogy a „Nagy penzió“-nak jövője is lesz.

(*) **Vissza van vonva** ama állításunk, hogy a nagyerdő locsolása, gondozása tekintelében nem tett a városi tanács semmit. Minden helyreigazítási kényszer nélkül vonjuk vissza eme könnyelmű állításunkat. Mert hogy az illetékes körök lépéseket tettek ebben az ügyben s elrendelték a nagyerdő locsolását, egyelőre csak kézi locsolókkal. Mert a vízvezeték még nem szuperál. Vezeték csak lenne, de víz nincsen. Minden tanácsi határozatnál többet ér azonban a jó Isten egyetlen-egyszerű rendelete. A két napos zuhogó zápor ugyanis gyönyörűen

elmosta a nagyerdei port s így a közönségnek nem nyílt alkalmuk arra, hogy szidja a tanácsot az ő kézi locsolóival, amelynek a mi saját külön Szaharánkka aligha vehetik fel a versenyt.

— **Svájezi tejesarnok**. Tessék elhinni, hogy nem megfizetett reklámot akarok irni. A derék Weisz bácsinak, az új városi bérház passage-helyiségében levő tejcsarnok koronázatlan királya azt mondja, hogy reklámra nincs is szükség, mert így is igen nagy a forgalom s valamelyik szürke hétköznapon is 300 tételt jegyzett be a pénztáros kisasszony. Csupa 16—50 filléres tételeket és ezekben már bennfoglaltattak a vacsora-tételek is. Hát tagadhatatlan, hogy Debreczen egyre jobban halad a nagyvárosiasság felé. Itt van ez a csupa fehér égszínképek festésű üzleti helyiség, a maga párnás ülésű fülkével. Valósággal hézagpótló intézmény a sok cukrázda mellett. Most már a tejkurásoknak, antialkoholistáknak is van hova menniük ujságot olvasni, hatalmas dáridót csapni hus és pezsgő nélkül. A tej, vaj, túró és sajt-ételeknek nincs olyan formája, ami itt kapható ne lenne. És ez az első „*borravaló-mentes*“ helyiség. A legdemokratikusabb intézmény, ahol senki sem fizethet többet, mint ami előírva vagyon és Gróf Degenfeld épen úgy 9 krajcárt fizet egy pohár tejért és kalácsért, mint a szocialista-párttitkár és a habos kávét a 12 krajcárért egyik se kapja habosabban, mint a másik. Weisz bácsiban van valami a higienista-apostolokból. Milyen örömmel ujságolta a multkor, hogy egy kis borbély-legény minden nap ott eszik s olvas, a helyett, hogy kocsmában töltené az idejét. És minden szava dics-himnusz a tejről, a vajról. Egy hadvezérnek érzi magát, aki a debreceni közönség egy részét megtanítja az egészséges táplálkozásra. Csupa fehér ott minden. A kis konyhája (rántotta, tojás-pudding, tükörtőjás főrése) a hűtő-szekrényei is ragyognak a tisztaságtól. És mikor mindeneket végig néztünk, csak egy óhajításunk maradt. Bár a sok bundapalinkás butikok helyett ilyen üzletek alakíthatnának. Hiszen a tej áruláshoz nem kel italmérési engedély se. Az igaz, hogy ezen a cikken nem lehet 80 százalékot nyerni s épen azért sok-sok Weisz bácsinak kellene születniök. Egyelőre ajánljuk az olvasók figyelmébe a Svájezi tejesarnokot.

— **Bookmaker iroda Debreczenben**. A 23 év óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő Horner budapesti cég fiókirodát nyitott városunkban. A bookmaker irodahelyisége Piac-utca 41. szám alatt, a Lusztig-féle házban van s működését már megkezdte. Elfogad az összes bel- és külföldi versenyekre startfogadásokat és a főbb versenyekre előnyös fix fogadásokat. Halmozott fogadások köthetők, Double és Triple eventek stb. A hézagpótló intézmény élén Horner Arthur áll, aki kiváló szakember s emellett teljes garanciát nyújt a vállalat elsőrangúsága mellett a debreczeni sportbarátoknak. — Telefon 10—11.

(X) **A Márkus Jenő** Gambrinusa ugyancsak divatos és felkapott hely lesz. Ott tartotta a héten első társas összejövetelét a debreczeni munkapárt is. A hüvös időjárás miatt most a héten nem érvényesülhetett a vendéglő utcai helyisége, melynek azonban a késő tavaszi és nyári estéken nagy jövője lesz. Meg van állapítva, hogy a Gambrinus konyhája kitünő magyar és francia menüje kifogástalan, Sőrei pompások, borai pedig igazán elsőrangúak. Ha hozzá vesszük a figyelmes kiszolgálást, igazán szép jövőt jósolhatunk ennek a minden ízében modern vendéglő helyiségnek.

IRODALOM.

Világkönyvtár. E gyűjteménynek most megjelent legújabb kötete Brandes Györgynek, a hírneves kritikusként különböző írásait foglalja egybe „Korok, emberek, irások” cím alatt. Ebben a kötetben Brandes a tizenkilencedik század modernségének nagy figuráiról ad képet. Csupa megértés, csupa finom szeretet, de egyben csupa élelítés és analízis minden portréja. Nemcsak a nagy alakok maguk, hanem koruk, miliójuk is mesterei biztossággal vetítődnek elének. A tizenkilencedik század utolsó évtizedeinek minden szellemi áramlatát fölkeresve és kiméri. Zola, Dosztojevszki, Maupassant, Tolsztoj, Clemenceau, Ibsen portréit adja Brandes, de ezeknek a portréknak a háttérben — mint régi festők a maguk portréin — csodálatos gazdagsággal odafesti Páris, Pétervár és Krisztiánia látképét és Franciaország, Oroszország, Norvégia egész gomolygó, nyüzsgő életét is. A fordítást Lengyel Géza végezte nagy szeretettel és hozzáértéssel. A Világkönyvtár egy-egy kötete angol vászonkötésben 1 korona 90 fillérbe kerül és minden könyvesboltban kapható.

Olcsó Jókai. Az olvasóknak az a nagy tábora, mely az *Olcsó Jókai* füzetait hónapról-hónapra lázas érdeklődéssel várja, a most megjelent sorozattal a nagy költőnek egy különösen becses és grandiózus alkotásához jutott. A *lélekidomár* című öt kötetes regény ez, mely tiz számra terjed. A kiegyezést követő korszaknak, az új életre kelő ifju Magyarországnak a képét kapjuk itt, melyet a Jókai varázsvesszeje kelt életre. A „tegnap” története ez, mely belenyulik a „ma”-ba csodálatos alakjaival és eseményeivel, ahogy a nagy költő látja és mozgatja őket érdekfeszítő, drámai lüktetéssel. Ez a nagy regény teszi legjobban szembeötlővé az *Olcsó Jókai* bámulatos olcsóságát, mert míg a nagy kiadásban 8 koronába, addig ebben a kiadásban 4 koronába kerül a nagy mű s még nem is kell megvenni egyszerre mind az 5 kötetet, amely egyébként is kapható 80 fillérért minden könyvkereskedésben, jobb trafikban és vasuti állomáson.

SZINHÁZ.

A színjátszás.

Goethe egyik weimari színházigazgató korában írt értekezésében azt mondja, hogy a színésznek el kell hazudnia személyiségét és értenie kell ugy átalakítani egész valóját, hogy szerepenként teljesen felismerhetlenné váljon egyénisége.

Ma, amikor a valóság és a színjáték egymástól való távolságát a lehető legszűkebb határok közé akarjuk szorítani, fel kell ismernünk a Goethe eltávolítási szándékának tarthatatlanságát.

A színésznek nem fon koszorút az utókor s e

miatt a jelenért kell küzdenie, bár az utókor közönye a színész iránt nem igazságtalanság, csak a színészet és színész ama sajátságára mutat, mely a művészetnek egyszersmind legérdekesebb tulajdonsága, vagyis a mű és művész egybenöttsége, az alkotó és az alkotás egy szervezetben való egyesültsége. A többi szervezetétől s más anyagban, köben, ércben, vásznon tovább élhetnek. A színész teremtései egy estét élnek és ha a színész meghal, sirjában vele együtt vannak eltemetve alkotásai és alkotó szerszámai is.

Egyéniségek nélkül minden szinpadai mű összefolyna, egy szint venne fel, melyből ki nem látszana a különböző emberek, külön-külön körvonala. Semmiféle színész nem játszhatik sok alakot, kivéve, ha rosszul játsza őket. A színészek körülbelül mindig ugyanazok, mindig magukat játsszák, azaz azt az alakot, melyet a lelkük kész elemeiből föl tudtak építeni, de melyet többé-kevésbé variálnak. Szükséges tehát, hogy külső megjelenésben, változatos maszkirozással, sajátos hanghordozással, ruházattal variálják szerepük egyéneit, a maguk egyénisége azonban át fog csillanni mindig.

Ha a színész egyáltalában képes egy bizonyos szerepet jól eljátszani, úgy belsejében birnia kell a szerep jellemének alkotó elemeit, mert különben a szerep lelóg róla, mint a rosszul szabott ruha. Más talán nem veszi észre, de ő maga tudja, hogy a ruha bő rajja. A színésznek tehát egész művészetét egyénisége csorbitatlanságán épül. Mihelyt csak félni kezd a csorbától, már ki van kezdve. Nem kell, hogy testi-lelki ereje elhagyja, emlékezete gyöngüljön, elég ha érzi, hogy ismétli önmagát külső formáiban. Az egyéniség megtagadása a színművészetben a bábjáték felé való közeledést jelentené. Mintha egy tökéletes szerkezetű baba az élet minden külsőségét fényképező-gép módjára felvenné, aztán deklamáló instrumentummal összekapcsolva újra visszaadná. Lelke azonban nincs, az olyan szorosan együtt jár a színész személyes egyéniségevel, hogy életet és belső karaktert nélküle sohasem nyújthat senki. Nagy színészi sikerek tipikus egyénítés nélkül sohasem születtek és amit ma jellemzősítésnek nevezünk: az tulajdonképen az egyénileg karakterizáló mindazon szereplések neve, akármilyen tulajdonságu szerepnél is, amelyekben a színész adja saját lényével, vagyis egyéniségevel, az alak színét.

A színésznek tehát egyéniségnek kell lennie.

**A legjobb, mert fű-
szeres, szindús, ízletes
és olcsó, volt és marad
a „Valódi” : Franch ;
kávépótlék.**

Mag. spa I. Y 6070, 8 : 15 L. V.

Werner Sándor üzlete előkelő uri divatcikkék forása!

DEBRECZENBEN, Hungária-kávész ház mellett.

Szolid, szabott árak!

**Állandó nagy raktár: bel- és külföldi divatos kalapokban,
kitűnő minőségű fehéreneműekben, valamint szebbnél szebb nyakkendő-ujdonságok és minden más férfidivatcikkék nagy választékban.**

Piac-u. 55.

Hirdetés.

Református egyházunk presbiteriuma közhírré teszi, hogy egyházközségünk választótagjainak névjegyzéke az E. I. t.-cz. 19 §-a értelmében elkészült és ez év május 15-től 25-ig délután 1 óráig az egyház számvevői hivatalában közszemlére kitétetik, hol azt abban az időben, a hivatalos órák alatt, 8 órától 1 óráig bárki megtekintheti, és ellene ez idő alatt az egyházi iktatói hivatalban írásban felszólamlást adhat be, a felszólamlásra hozandó határozat ellen pedig, mely az illetővel írásban fog közölni, ez évi június 5-től 20-ig az esperes urhoz felelhet.

Debreczen 1914. évi május hó 13-án.

Dicsőfi József s. k.

Elkészelnök.

Kovács József s. k.

főgondnok

835—1914. vk. sz.

Árverési hirdetés.

A debreczeni kir. járásbírósnak V. II. 38/3—1914. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Debreczenvidéki takarékpénztár részére lakostól 1070 korona tőke, ennek 1913. évi május hó 8-ik napjától számítandó 8%-os kamatai és az eddig összesen 197 kor. 26 fillér perköltség erejéig 1914. évi január hó 14-én bírólággal lefoglalt és 1262 koronára becsült butorok és egyéb ingóságok 1914. évi május hó 22-én, délután 1/22 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Fűvészkert-utca 11. szám alatt megtartandó nyilvános bíró árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatok részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1914. évi május hó 9.

Lőrincz Endre, bírói kiküldött.

198—1914. vksz.

Árverési hirdetés.

A derecskei kir. járásbírósnak 1913. V. 148/32. számú végzése folytán közhírré teszem, hogy vb. Tafler Kálmánnal Vérteshez tartozó Fényes tanyán 1913. évi november 11-én és folytatólag felvett csődletárban 1—83. és 116—117. valamint 137—139. tétel számok alatt összeirt és 1673 korona 20 fillérre becsült tejes kannákat, vasmosdót, ballonokat, sparthertdet, kosarakat, butorokat, szőnyeget, diványpárnákat, lámpákat, függönyöket, edényeket, famércéket, répamagot, szekeret, löszerszámot, vetőgépet, varrógépet, Wertheim szekrényt, hordókat és egyéb tárgyakat Vérteshez tartozó Fényes tanyán 1914. évi május hó 26 napján délelőtt 3/411 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogom adni.

Kelt Derecskén, 1914 évi május hó 6 napján.

Sír Nándor,

kir. bír. végrehajtó.

A

GAMBRINUS

**sörcsarnok és étterem
DEBRECZEN,
Piac-utca 28-ik szám,
a városi bérházban**

a mai kor igényeinek a legdiszesebben, modern világvárosi berendezéssel. — Utczai pálmakert a passageban. — Páholyrendszer. Nagy gonddal kezelt konyha. Zónarendszerű villásreggeli különlegességek. — Speciális délutáni uzsonnák. **Melegkonyha éjfélig!**

**HAVI ÉTKEZÉSEK
a legmérsékeltebb áron.**

**Pilseni Ösforrás
(Urquelle)**

**MÜNCHENI
PAULANER SÖR!**

Amerikan bar-rendszerű italkimérés. — Különlöges likörök poharankénti kimérése.

**Saját szőlőtelepemen termelt borok
kimérése. Tokaji szőlőmön termelt
borok kimérése.**

Előzékeny kiszolgálásról gondoskodom és a nagyedemű közönséget kérem, hogy eddigi kegyes pártfogásukat ezen új vállalatomnál o-o-o is fenntartani sziveskedjenek. o-o-o

MÁRKUS JENŐ
AAAA vendéglős. AAAA

APOLLO**MOZGÓ SZÍNHÁZ.**

Szombat, vasárnap 16., 17.

Mikor a föld megindul.

Látványos nagy dráma 3 felvonásban.

A parasztnábob.

Vigjáték 3 felvonásban, Louis Beniere világhírű játéka után.

És fényes kíséző műsor!**MEGNYILT!****az Arany Bika gőz- és kádtürdő****Pazar berendezésű fürdő Debreczen város központjában. Bejárat József kir. herceg-utca felől.**

E nagyfontosságú közegészségi intézmény létesítésével Debreczen város és Hajdu megye közönségének régi óhaja teljesült. A fürdő a legmodernebb berendezésekkel van felszerelve, közisztasági és kényelmi tekintetben a világvárosok ily nemű intézményével vetekedik.

Az Arany Bika gőzfürdőjét Glück Sándor személyes felügyelete alatt vezeti, akinek a legfőbb gondja, hogy a közönség igényeit a legnagyobb mértékben kielégítse és a legpontosabb, legelőzékenyebb kiszolgálásban, figyelemben részesítse.**A fürdő a közönség rendelkezésére áll: reggel 5 és fél órától este 7 és fél óráig és pedig a gőzfürdő urak részére minden nap délelőtt 5 és fél órától déli 12 óráig; — a gőzfürdő hölgyek részére ünnep- és vasárnap kivételével minden délután 2 órától 5 óráig.****5 órától 7 és fél óráig urak részére hideg zuhany.**I. és II. osztályu kádfürdők, hölgyek és urak osztálya egymástól teljesen elkülönítve, egész nap rendelkezésre áll a nagyérdemű közönség részére. Amidőn az új gőz- és kádfürdő megnyitását a nagy érdemű közönségnek bejelentem egyben jóakaratu támogatást kérve, kiváló tisztelettel **Glück Sándor.****Ifju és szép lesz Ön is, ha a****Z E I D I J É**eredeti keleti arccerémet és szappant használja. Próbátégely 80 fillér, Kettőtégely K 1.60, nagy aranytégely K 2.40, szappán K 1, mosópor K 1.50, puder (fehér, rózsá, és créme) á 2 K. Fleur de Roses „Zeidiije“ (3 K) egy teljesen ártatlan piros színű rózsafesték, amelyet kiválóan használhatnak sápadt arcú nők. Előnye, hogy az arc mesterséges színet el nem árulja. — Kapható minden gyógyszertárban, drogeria és illatszertárban. Sokszorosan kiténtve. Utánzattól óva intünk. **Egyedüli előállító: Parfüm-rie Orientale „Zeidiije“ G. Proche Brcka Bosznia. Főraktár a Török gyógyszertárban Budapest.****Johann Maria Farina** Gegenüber dem Rudolfsplatz
csakis ez a valódi**kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.****Ne tessék elfogadni** Kölniviz-szappant, kölnivizet és poudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni heytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és kölniviz-szappant, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:**Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker. Szigetvári-u. 16. sz.** egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az eredeti minőség. Kapható drogériákban, gyógyszertárakban és illatszertárakban.**Kapható Debreczenben: STERN ÁRMIN KEFEÜZLETÉBEN**

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni református egyház gazdasági bizottságának 302—1914.—G. sz. végzésében nyert felhatalmazás alapján, az Egyház kezelése alatt levő,

1. a debreczeni Szepes-puszta belső határa és a hajduszoboszlói ut mellett elterülő, most Kenyeres Károly által haszonbérlet 64 és 1/2 nyilas, mintegy 363 kat. hold földnek f. 1914. évi október hó 1-ső napjától egymásután következő 12 évre leendő haszonbérbe adására 15,000 kor. kikiáltási ár mellett; továbbá

2. a néh. Várad Szabó Miklós alapítványához tartozó s egymáshoz közel eső 3 darabból álló mintegy 50 h. 121 □-ölet kitevő s most Daku István és neje által haszonbérlet ondódi földnek, ugyancsak f. évi okt. hó 1-ső napjától 6 évre 2610 kor. kikiáltási ár mellett leendő haszonbérbe adására:

folyó ávi május hó 19-ik napjának délutáni 3 órájára az Egyház tanácstermében az árverést ezenel kitűzöm.

Árverelni kívánókat figyelmeztetem, hogy az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-tőlja bánatpénzként az árvereltető küldöttség kezéhez készpénzben, vagy betéti könyvben, esetleg elfogadható értékpapirban leteendő, az árverés megtörténtével pedig a haszonbérlet által az elért haszonbéri összeg 10%-tőljaig kiegészítendő lesz.

Mindkét haszonbérlet a szervezeti szabályrendelet értelmében, a presbyterium jóváhagyásával lesz végérvényes.

Az árverési feltételek az Egyház hivatali helyiségében d. e. 8 órától 12 óráig naponként megtekinthetők.

Egyuttal felhívom az érdeklődők figyelmét arra, hogy az Egyház Hatvan-u. és Egyháztér sarkán levő bérházban részint utcai, részint udvari boltok s emeleti lakások minden órán kiadók s az ezekre vonatkozó ajánlatok, akár a lelkészelnök urnál, akár az egyházi hivatalban vagy alulírott bizottsági elnöknel beadhatók.

Debreczen, 1914 április 23.

Pénzes Sándor,
gb. elnök